

Høgskolen i Sør-Trøndelag

Velferdsteknologisatsning ved Høgskolen i Sør- Trøndelag

- hvor er vi, hvor går vi?

**Av førsteamanuensis Kjersti Grønning, avdeling for
sykepleierutdanning**

Mars 2014

Innhold

1	Forord.....	3
2	Oppbygging av rapporten.....	4
3	Bakgrunn.....	4
3.1	Høyskolen i Sør Trøndelag – vertsmiljø for SeVel.....	5
3.2	Strukturer.....	6
3.2.1	SeVel – den eksterne delen av prosjektet.....	8
3.2.2	HIST satsning – den interne delen av prosjektet.....	8
4	SeVel.....	9
4.1	Arbeidsgruppen i SeVel.....	9
4.2	Referansegruppen i SeVel.....	9
4.3	Aktiviteter i SeVel.....	9
4.3.1	Faglige nettverk og pågående prosjekter.....	10
4.4	Nettverksbygging.....	11
4.4.1	Åpne møter.....	11
4.4.2	Sonderende møtevirksomhet.....	12
4.5	«Levende Laboratorium».....	12
4.5.1	Andre delprosjekter.....	13
4.6	Formidling.....	13
4.6.1	Nyhetsbrev.....	13
4.6.2	Hjemmeside.....	13
4.6.3	Foredrag og undervisning.....	13
4.6.4	Blogg og media.....	14
4.6.5	Samarbeid om søknader.....	14
4.6.6	Utdanning.....	15
5	HiSTs interne satsning på Velferdsteknologi.....	16
5.1	Karlegging.....	16
5.2	Møter med prosjektgruppen.....	16
6	Tverrfaglig samarbeid.....	17
6.1	Workshop – «Myldrende Arena».....	17
6.1.1	Organisering av «myldrende arena».....	18
6.1.2	Aktuelle tema.....	19
6.1.3	Veien videre for Myldrende Arena.....	20

7	Handlingsplan for intern satsning	20
7.1	Oppsummering og videre satsning	21
	Kilder.....	22
	Vedlegg 1.....	23

1 Forord

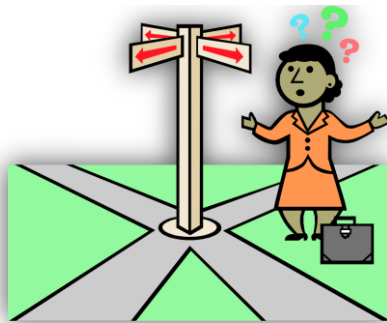
Denne rapporten er skrevet med bakgrunn i de erfaringene jeg har gjort meg som fungerende prosjektleder for et to-delt prosjekt; 1) lede Senter for Velferdsteknologi (SeVel) og 2) å lede den interne satsningen på velferdsteknologi ved Høgskolen i Sør-Trøndelag (HiST). Jeg startet som prosjektleder den 1. februar 2013. Perioden har hovedsakelig vært preget av at SeVel skulle «komme i gang» og at det skulle startes et arbeid med å forankre en felles satsning på velferdsteknologi ved HiST.

Formålet med denne rapporten er å synliggjøre det arbeidet som er kommet i gang, slik at man har et bedre grunnlag for å gjøre noen strategisk valg i den gjenværende prosjektiden.

Jeg vil samtidig takke alle som har bidratt inn i dette arbeidet, og for den muligheten jeg har fått som fungerende prosjektleder til å lære masse nytt og bli kjent med mange nye mennesker fra andre fagmiljø. Det har gitt meg en unik mulighet for nettverksbygging som jeg vil ha stor faglig nytte av i mitt videre arbeid som førsteamanuensis ved avdeling for sykepleierutdanning (ASP) ved HIST.

Trondheim, mars 2014

Kjersti Grønning

2 Oppbygging av rapporten

Innledningsvis vil det bli gitt et kort resyme av bakgrunnen rundt etableringen av Senter for Velferdsteknologi (SeVel) og HiSTs interne satsning på velferdsteknologi.

Videre vil aktiviteter som hovedsakelig er relatert til SeVel bli beskrevet først, før en beskrivelse av arbeidet relatert til HiSTs interne satsning på velferdsteknologi presenteres.

3 Bakgrunn

I grunnlagsdokumentet rundt etableringen av Senter for Velferdsteknologi (SeVel) (www.sevel.no) poengteres det at Velferdsteknologi er et område som vil få stor betydning i fremtiden, både i forhold til arbeidskraftsressurser, offentlige utgifter og en verdig alderdom. Norge har høy levestandard og de kommende generasjoner er vant til å bruke ulike teknologier som hjelpemidler, internett, GPS- teknologi og mobiltelefoner. Norge kan dermed ta en ledende posisjon som innovatører ved utvikling av nye teknologiske muligheter.

Det å utvikle og ta i bruk ulike velferdsteknologiske løsninger krever tett og godt samarbeid mellom ulike aktører. Trondheim Helseklynge har tatt initiativ til og vært tilrettelegger for å samle aktører i Midt-Norge som dekker offentlig tjenesteyting, næringsliv, forskning og utdanning. Denne tilretteleggingen har resultert i SeVel. Tanken er at senteret skal fungere som navet i et nettverk. Nettverket består av aktører fra praksisfeltet, næringsliv, forskning og utdanning. Senteret skal ha en langsiktig tidshorisont for å bidra til at det utvikles framtidsrettede løsninger.

Innovasjon i omsorg (1) definerer velferdsteknologi som

«Teknologisk assistanse som bidrar til økt trygghet, sikkerhet, sosial deltakelse, mobilitet og fysisk og kulturell aktivitet, og styrker den enkeltes evne til å klare seg selv i hverdagen til tross for sykdom og sosial, psykisk eller fysisk nedsatt funksjonsevne».

I løpet av etableringsprosessen ble aktørene enige om at senteret skulle ha et særlig fokus på nettverksarbeid, både internt i regionen og eksternt mot andre nasjonale og internasjonale miljøer. I tillegg var samarbeid om søknader et moment som senteret skulle ha særlig fokus på fordi man har behov for mer kunnskap om konsekvenser av å ta i bruk velferdsteknologi, både på individ, gruppe og system- nivå. Gode forskning – og utviklingsprosjekter (FoU) blir

gjerning til i samarbeid mellom relevante aktører. Senteret skulle derfor prioritere å legge til rette for gode prosesser rundt det å lage søknader på aktuelle utlysninger.

Et annet fremtredende ønske var å arbeide med å etablere «levende laboratorier». Bakgrunnen for dette var i stor grad basert på det faktum at teknologi er avhengig av å bli utviklet og prøvd ut i nær kontakt med de som skal anvende teknologien, sluttbrukerne. En sterkere kobling mellom utdanning, praksisfelt og forskning var også nevnt som et sentralt område for å sikre at ny kunnskap blir tatt i bruk i undervisningen, både på høyskole og universitet.

En annen viktig oppgave for SeVel var formidling av ulike typer kunnskap til myndigheter, media og allmennhet. Det var ønskelig at senteret skulle ha en aktiv formidling gjennom ulike kanaler for å nå flest mulig av aktørene på feltet.

Organisering

Grunnlagsdokumentet skisserte også en mulig organisering av SeVel. Det mest grunnleggende ved senteret var å legge til rette for samarbeid, og man fant det mest hensiktsmessig at senteret ble lagt til en vertsinstitusjon i oppstarten da senteret ikke hadde egen finansiering. Det foreslås at miljøene skal arbeide for å skaffe finansiering til drift av senteret i fremtiden. Styret i Trondheim Helseklynge er det øverste formelle styret for senteret. For å ha nærhet til den pågående daglige aktiviteten skisserer grunnlagsdokumentet at det bør etableres en egen *styringsgruppe* som kan stå for styringen av det strategiske og operative arbeidet. Prosjektleder i Trondheim Helseklynge var foreslått som kontaktperson mellom styret i Trondheim Helseklynge og styringsgruppen. For øvrig skulle senteret ha en leder med ansvar for den faglige og operative ledelsen, i tillegg til at det skulle dannes en «ledelsesgruppe», og et «faglig råd» som kunne fungere som et rådgivende organ overfor leder ved senteret.

3.1 Høyskolen i Sør Trøndelag – vertsmiljø for SeVel

I forbindelse med plan- og budsjettarbeidet for 2012 besluttet HiST en strategisk satsning på Velferdsteknologi, og det ble vedtatt å etablere et tre-årig tverrfaglig prosjekt med egen prosjektleder. Formålet med denne satsningen var bl.a. å møte etterspørselen etter kompetanse og forskning knyttet til velferdsteknologi. Prosjektleder skulle ha ansvar for å koordinere HiSTs interne satsning på velferdsteknolog samt lede SeVel i Trondheim helseklynge. Det ble nedsatt en egen prosjektgruppe internt i HiST med representanter fra hver avdeling, og en

styringsgruppe bestående av dekanene ved ASP (leder), Avdeling for Helse og sosialfag (AHS) og Avdeling for teknologi (AFT).

HiST har et unikt utgangspunkt for å være det «perfekte» vertsmiljø for SeVel fordi høyskolen har mange utdanningstilbud innen teknologi og helse. Tatt i betraktning de kommende fremtidsutfordringene innen helse- og omsorgstjenester er det viktig at HiST kommer på banen. Samfunnet må tenke nytt for å møte utfordringene innen helse- og omsorgstjenestene. Det vil bli etterspørsel etter personer med kompleks kompetanse i skjæringspunktet mellom teknologi og helsefag, noe som medfører at det må skje endringer i dagens helse- og sosialutdanninger. Undervisning og kompetanseutvikling bør derfor skje i forkant av og parallelt med innføring av velferdsteknologi. Stortingsmelding «*Utdanning for velferd: Samspill i praksis*» (2) legger også føringer for at utdanningene må vektlegge nye fokusområder og tilrettelegge for samspill mellom ulike utdanningsmiljøer, utdanningsnivåer og profesjonsutdanninger.

3.2 Strukturer

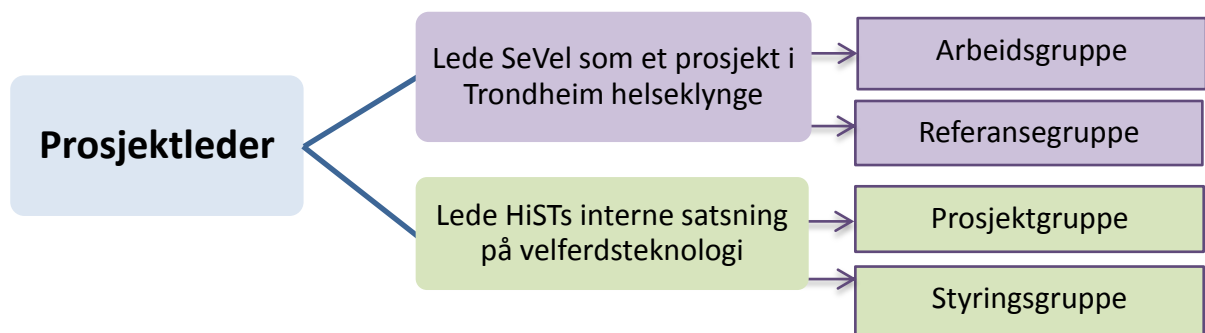
Som fungerende prosjektleder for det to-delte prosjektet (SeVel og HiSTs interne satsning) var det i første omgang viktig å forsøke å få en oversikt over «strukturene» relatert til SeVel og den interne satsningen ved HiST.

Deretter ble det viktig «å komme i gang» slik at man kunne starte arbeide med å legge en plan for *hvordan* man kunne realisere SeVel, og hvordan SeVel kunne fungere som navet i et nettverk mellom aktører fra praksisfeltet, næringsliv, forskning og utdanning.

I tillegg var det nødvendig å få oversikt over hvor HiST befant seg i «et velferdsteknologisk landskap». Hva ble gitt av undervisning om temaet ved de ulike avdelingene, hvilke forskning og utviklingsprosjekter (FoU prosjekter) var under planlegging, pågående eller nylig avsluttet.

Figuren nedenfor er ment som en illustrasjon av organiseringen og strukturene i det todelte prosjektet inklusive de ulike gruppene (arbeidsgruppe, referansegruppe, prosjektgruppe og styringsgruppe) som skulle bidra i arbeidet med å sette SeVel «ut i livet» og å fremme satsningen på HiST.

Figur 1. Strukturer

3.2.1 *SeVel – den eksterne delen av prosjektet*

I følge grunnlagsdokumentet skulle det etableres en «ledelsesgruppe» og et «faglig råd» i SeVel. Underveis i prosessen ble det heller besluttet å opprette en *arbeidsgruppe* i SeVel bestående av personer fra ulike miljøer tilknyttet Trondheim helseklynge. Følgende personer ble forespurt og takket ja til å delta i en slik arbeidsgruppe; Børge Beisvåg (Trondheimsregionen), Klara Borgen (Trondheim kommune), Karin Tømmerås (NTNU), Inger Marie Bakken (TFoU), Jarl Reitan (SINTEF), Siv Iren Stormo (leder av det Midt Norske Velferdsteknologiprojektet) og Ann Iren Jamtøy (Trondheim helseklynge).

Våren 2013 ble det også besluttet av styret i Trondheim helseklynge at det heller skulle etableres en *referansegruppe* for SeVel enn styringsgruppe. Følgende personer ble forespurt og takket ja til oppdraget; Frode Selbo (Avdelingsdirektør, NAV), Eldfrid O. Ovstedal (Forskningsjef, Systemutvikling og sikkerhet SINTEF IKT), Casper Boks (Instituttleder Institutt for Produktdesign, IVT fakultetet NTNU) Anne Tveit (Dekan ASP, HIST), Helge Garåsen (Kommunaldirektør for helse og velferd i Trondheim kommune), Gunnel Fottland (Forretningsutvikler TrønderEnergi), Ann Iren Jamtøy (Prosjektleder Trondheim Helseklynge).

3.2.2 *HIST satsning – den interne delen av prosjektet*

For å fremme HiSTs interne satsning på velferdsteknologi var det allerede etablert en prosjektgruppe bestående av Lars Gunnar Landrø (AFT), Thorleif Hjeltnes (AiTel), Frode Heldal (TØH), Jon Sjørgård (AHS), Camilla Nereid (ALT).

Styringsgruppen bestod av dekanene ved ASP, AHS, AFT og AiTel med Anne Tveit (ASP) som leder.

4 SeVel

4.1 Arbeidsgruppen i SeVel

Trondheim Helseklynge initierte det første møte med arbeidsgruppen. Som fungerende prosjektleder opplevde jeg arbeidsgruppen som svært nyttig, spesielt i oppstarten. I løpet av 2013 har arbeidsgruppen hatt seks møter hvor følgende saker ble diskutert og jobbet med; tiltaksplanene i Fagrapport om implementering av velferdsteknologi (3), forslag til fokusområder for regionen i satsningen fremover (eksempelvis å utvikle den optimale GPS, trådløs teknologi, medisinerer i hjemmet, Helsevakta og «Helsa mi»), hvordan få til et tettere samarbeid mellom SeVel og det Midt Norske velferdsteknologiprojektet, mandat for SeVel og handlingsplan for SeVel.

4.2 Referansegruppen i SeVel

Trondheim helseklynge tog også initiativ til å etablere referansegruppen. Det har vært avholdt ett møte med referansegruppen (oktober 2013). Møtet ble innledet med en kort orientering fra Trondheim Helseklynge om hensikten med etableringen av referansegruppen, organisering av Trondheim Helseklynge, og pågående prosjekter i Trondheim helseklynge. Deretter gav fungerende prosjektleder for SeVel en kort gjennomgang av hvilke «aktiviteter» som har foregått i regi av SeVel innenfor de ulike fokusområdene til SeVel.

Referansegruppen fikk også presentert et mandatforslag for SeVel og skisse til handlingsplan for SeVel for 2014 (vedlegg 1). Referansegruppen hadde ingen innvendinger mot mandat forslaget, men poengterte at det var viktig å tydeliggjøre at SeVel er *selve* nettverket.

4.3 Aktiviteter i SeVel

Grunnlagsdokumentet for etableringen av SeVel gav føringer for innhold, funksjon og aktiviteter. I de kommende delkapitlene vil det bli gitt en kort beskrivelse av hvilke aktiviteter SeVel har vært delaktig i og/eller tatt initiativ til i løpet av 2013.

4.3.1 Faglige nettverk og pågående prosjekter

Å bygge og vedlikeholde faglige nettverk innebærer å delta på aktuelle faglige møter, seminarer, konferanser og lignende for å bli kjent med personer fra andre fagmiljø.

Fungerende prosjektleder har blant annet deltatt på en Nordisk dagskonferanse om Velferdsteknologi i Oslo i april, og et dagsseminar i Trondheim arrangert av Norges Tekniske Vitenskapsakademi – NTVA Teknologiforum i mai 2013.

I *Værnes regionen* har man også en satsning på Velferdsteknologi. Prosjektet «Bo lenger hjemme» ble presentert på Stjørdal i mars 2013, SeVel deltok på åpningen. I etterkant har SeVel hatt flere samtaler med prosjektlederen for å følge med utviklingen i prosjektet, diskutere deres erfaringer, og videreformidle disse erfaringene til de nettverkene SeVel er en del av.

Det tverrfaglige forskningsprosjektet «*The Medical Home - Sustainable services and technology for home medication*» ble tildelt forskningsmidler fra programmet PraksisVEL (Praksisrettet FoU for helse- og velferdstjenestene) i mars 2013. Arbeidet med denne søknaden ble igangsatt via Trondheim helseklynge i 2012. SeVel har fulgt med utviklingen i prosjektet, og deltatt på to workshoper som den tverrfaglige forskningsgruppen har arrangert. Den ene workshopen hadde fokus på å presentere de ulike fagområdene og deres perspektiver i forskningsprosjektet (4) mens den andre workshopen hadde fokus på å diskutere de ulike arbeidspakkene i prosjektet.

Det midtnorske Velferdsteknologiprojektet har også vært en viktig samarbeidspartner for SeVel. Samarbeidet har blant annet resulterte i tre fylkesvise workshoper som ble avholdt i januar 2014. Her var det midtnorske Velferdsteknologiprojektet og SeVel ansvarlige for det faglige innholdet (www.ks.no). Kommunesektorens organisasjon (KS) var fasilitator, og workshopene ble arrangert på henholdsvis Grand Hotell i Steinkjer, Prinsen Hotell i Trondheim og Rica Hotell Seilet i Molde. Målgruppen for workshopen var representanter fra kommunesektorene som var i startfasen av å ta i bruk / prøve ut ulike velferdsteknologiske løsninger i deres kommunale helse -og omsorgstjenester. Innlederne kom fra flere kommuner i regionen (blant annet Verdal, Stjørdal, Kristiansund, Trondheim, og Bjugn). Alle innlederne var med i det Midt Norske velferdsteknologiprojektet.

SeVel har også samarbeidet med *Næringsforeningen i Trondheim (NiT)*. Trondheim Helseklynge og SeVel deltok i arbeidet med å arrangere Velferdsteknologikonferansen (VELKON) den 23. og 24. oktober på Rica Hotell, Stjørdal. Tema for konferansen var «Behov møter marked». SeVel bidro med å sitte i programkomiteen for konferansen, delta i arbeidsgruppen, samt å være møteleder under en av parallellsesjonene. Velferdsteknologikonferansen er en årlig nasjonal konferanse hvor målgruppen for konferansen er aktører fra kommuner, helseforetak, undervisning, forskning, næringsliv og myndigheter.

Arena Ny Omsorg (ANO) er et nasjonalt samarbeidsforum som Trondheim Helseklynge er medlem av. SeVel sitter i ANOs arbeidsutvalg (AU). ANO består av ulike nettverk og klynger som arbeider med innovasjon i helse- og omsorgsfeltet. Formålet med ANO er å fremme kunnskapsflyten, være en effektiv koblingssentral for deling av kunnskap om prosjekter, tiltak, arrangementer, FoU-resultater, kompetanse og utdanningstilbud. Forumet skal bidra til at enkeltmedlemmer kan inngå samarbeid og danne konsortier i forbindelse med søknader.

4.4 Nettverksbygging

4.4.1 Åpne møter

For å legge til rette for nettverksbygging i regionen har SeVel arrangert et par åpne møter i samarbeid med Trondheim Helseklynge og Senter for Samhandlingsforskning (SeSam). Det første møte gikk av stabelen i april, med tema «*Gode og effektive helse-, omsorgs- og velferdstjenester*». Temaet ble valgt med tanke på det store kommende programmet i Norges forskningsråd (NFR) med samme navn. Professor Anders Grimsmo ved NTNU innledet, deretter ledet professor Aslak Steinsbekk NTNU den åpne diskusjonen. Diskusjonen fokuserte på hvordan miljøene bør posisjonere seg og samarbeide for å være godt forberedt til å sende gode søknader når utlysninger på midler fra NFR kommer.

Det andre møte ble arrangert i slutten av juni med temaet «*Morgendagens omsorg – felles satsing og samarbeid om velferdsteknologi og innovasjon i Midt Norge*». Programmet hadde flere presentasjoner; Ann Iren Jamtøy (Trondheim Helseklynge) innledet om hvilke fremstøt fagmiljøene i Midt Norge bør ta i lys av St.meld. «Morgendagens omsorg», Espen Aspnes (InnoMed) pratet om «Morgendagens omsorg» - utvidet mandat til InnoMed», Linda Bye

(Det regionale forskingsfond i Midt Norge) presenterte den kommende utlysningen av forskningsmidler med tema «Innovasjon i offentlig sektor», og Jan Onarheim (NTNU) presenterte NTNUs nasjonale initiativ for velferdsteknologi. Møtet ble avsluttet med en diskusjon om hvordan samarbeide om felles satsning om velferdsteknologi og innovasjon i Midt Norge. Presentasjonene fra møtet er lagt ut på hjemmesiden til SeVel, www.sevel.no.

4.4.2 Sonderende møtevirksomhet

For å få best mulig oversikt over hva som skjer regionalt har SeVel deltatt på noe jeg har valgt å kalle for «sonderende møter» med ulike aktører (NAV Hjelpemiddelsentral Sør-Trøndelag, Nasjonalt Senter for Elektronisk Pasientjournal (NSEP), Kantega, Trønder Energi, Husbanken og stiftelsen Livsglede for Eldre).

Trondheim Helseklynge har vært en viktig pådriver for flere av disse møtene. Det mest aktuelle teamet å fremheve i denne rapporten er diskusjonen relatert til samarbeidet om et større prosjekt for å etablere «levende laboratorium» i regionen.

4.5 «Levende Laboratorium»

Det eksisterer et felles ønske i miljøene om at man bør tilstrebe og etablere et «levende laboratorium» i regionen. For å muliggjøre dette ble det igangsatt et samarbeid hvor man søkte om finansiering til en egen prosjektleder stilling som skulle arbeide videre med prosjektideen.

Trondheim Helseklynge tok initiativ til å samle innspill fra miljøene slik at det ble utarbeidet en projektskisse med tittel «*Aktiv brukermedvirkning i utvikling av velferdsteknologi for eldre hjemmeboende - Nasjonal demonstrasjons- og læringsarena*». Projektskissen ble sendt til Helsedirektoratet med Trondheim kommune som avsender i september 2013. Søknaden fikk dessverre ingen finansiering.

4.5.1 Andre delprosjekter

Prosjektet «*Aktiv brukermedvirkning i utvikling av velferdsteknologi for eldre hjemmeboende - Nasjonal demonstrasjons- og læringsarena*» inneholdt flere delprosjekter, bl.a. prosjektet «*Myldrende Arena*», et resultat av et samarbeid mellom SeVel, Trondheim kommune og HIST. SeVel fungerte som en slags «katalysator», mens Trondheim kommune og HIST stod for den faglige utviklingen. Prosjektet «*Myldrende Arena*» blir nærmere omtalt i kapittel 6.1.

4.6 Formidling

Formidling av informasjon om konferanser, arrangementer, oppstart av prosjekter etc. var uttalt som en viktig oppgave for SeVel.

4.6.1 Nyhetsbrev

Formidling av informasjon fra SeVel ble blant annet gjort via månedlige nyhetsbrev på e-post til personer som stod på kontaktlisten til Trondheim Helseklynge. Nyhetsbrevene ble også lagt ut på SeVels hjemmeside, www.sevel.no. I nyhetsbrevene ble det hovedsakelig informert om kommende regionale, nasjonale og internasjonale konferanser /arrangementer, samt nyheter fra pågående regionale og nasjonale prosjekter.

4.6.2 Hjemmeside

SeVel har en relativ «enkel» hjemmeside. På dette området foreligger det et betydelig forbedringspotensial, bl.a. i å gjøre hjemmesiden mer levende. Arbeid med hjemmesiden har ikke vært en prioritert oppgave i 2013. På hjemmesiden finnes det informasjon om oppstartsfasen med tilhørende lenker til møterefater, grunnlagsdokumentet og ulike nyhetssaker.

4.6.3 Foredrag og undervisning

Etter hvert som det ble «kjent» at SeVel var etablert og i gang, kom det forespørsler om SeVel kunne holde foredrag eller undervisning relatert til temaet «velferdsteknologi».

Avdeling for sykepleierutdanning (ASP) ved HIST etterspurte «vanlig undervisning», bl.a. på videreutdanningen innen avansert klinisk sykepleie og på temadagen om «Innovasjon og entreprenørskap» på bachelor utdanningen i sykepleie. NSEP og Revmatologisk avdeling ved St.Olavs Hospital inviterte SeVel til ulike fagmøter hvor SeVel og SeVels fokusområder ble presentert.

Prosjektleder holdt også en presentasjon på den regionale utdanningskonferansen i Trondheim i september 2013 om «Senter for velferdsteknologi – en ressurs for samarbeid om velferdsteknologiske løsninger» (5).

4.6.4 Blogg og media

Blogg og media ble også benyttet for å sette velferdsteknologisatsningen i Midt Norge og SeVel på kartet. En av funksjonene SeVel hadde som medlem i ANO's arbeidsutvalg var å skrive blogg. Det ene blogginnlegget handlet om prosjektet «Bo lenger hjemme» i Værnes regionen (april), det andre om samarbeidsprosjektet mellom Trondheim kommune og HiST «Myldrende arena» (mai), og det tredje om velferdsteknologikonferansen på Stjørdal (VELKON) i oktober. Alle blogginnleggene kan leses på hjemmesiden til ANO (6)

Mediaplanet er et firma som utgir temaaviser som annonsebilag til Finansavisen. Gjennom annonser i temaavisene «Velferdsteknologi» og «Innovasjon i helseindustrien» er SeVel promotert. Det ene intervjuet ble publisert i marsutgaven, og det andre i september. Begge intervjuene kan leses elektronisk via hjemmesiden til Mediaplanet (7).

4.6.5 Samarbeid om søknader

Arrangementer som åpne møter ble blant annet holdt for å samle aktuelle interessenter til diskusjon om hvordan samarbeide om felles satsning om velferdsteknologi og innovasjon i Midt Norge.

I forbindelse med utlysningen til det regionale forskningsfondet i Midt Norge i 2013 innledet Trondheim kommune, SINTEF og HIST et samarbeid som resulterte i forskningsprosjektet «Trygg Heim: Innovasjon av kommunale helse- og omsorgstjenester for bruk av

velferdsteknologi». Søknaden ble sendt i oktober 2013. I januar 2014 fikk Trondheim kommune dessverre beskjed om at dette prosjektet ikke ble tildelt finansiering.

4.6.6 Utdanning

Det siste fokusområdet som er nevnt i grunnlagsdokumentet for SeVel var utdanning. Her så man for seg at SeVel skulle arbeide for at koblingen mellom forskning/praksis og utdanning ble vektlagt, samt sikre at ny kunnskap ble tatt i bruk i undervisningen i helse og omsorgsutdanningene (på alle nivå) og ved eventuelle andre utdanninger.

På dette området er det fremdeles mye ugjort, og definitivt et område som bør prioriteres i de kommende år.

5 HiSTs interne satsning på Velferdsteknologi

Bakgrunnen for HiSTs strategiske satsning på velferdsteknologi er basert på flere offentlige dokumenter som belyser samfunnets fremtidige utfordringer i helse- og omsorgssektoren. I disse dokumentene er implementering av teknologi ett av flere tiltak som kan bidra til å løse noen av disse utfordringene. HiST, sammen med andre utdannings- og forskningsinstitusjoner, har ansvar for at 1) fremtidens helse – og omsorgsarbeidere har den nødvendige kompetansen for å møte utfordringene og 2) produsere kunnskap om hvilken betydning implementering av teknologi har i helse- og omsorgssektoren.

5.1 Kartlegging

Som fungerende prosjektleder opplevde jeg oppdraget relatert til HIST interne satsning som lite definert. Det ble derfor igangsatt en kartlegging av undervisning og FoU aktiviteter våren 2013. Alle avdelingene fikk tilsendt en e-post hvor avdelingene skulle melde tilbake om hva som foregikk av undervisning og FoU aktiviteter relatert til temaet velferdsteknologi». I tillegg til kartleggingen ble det avholdt «bli-kjent møter» ved enkelte avdelinger (AHS og AFT).

Kartleggingen viste at AHS, AFT og AiTel hadde flest FoU prosjekter hvor velferdsteknologi var i fokus. Det var få avdelinger som gav tilbakemelding på undervisningen. Prosjektleders tolkning av dette er at e-posten ikke var tydelig nok på hva avdelingene skulle melde tilbake om.

5.2 Møter med prosjektgruppen

Utvalgte personer til prosjektgruppen var allerede rekruttert, allikevel var det utfordrende å finne passende møtetidspunkter. Årsaken til dette var at flere av prosjektgruppedeltakerne ikke hadde avsatt nok tid til dette arbeidet. I løpet av 2013 ble det avholdt fire møter med deler av prosjektgruppen, i tillegg til noe e-post korrespondanse.

Med utgangspunkt i kartleggingen besluttet prosjektgruppen å arrangere en intern workshop for HIST ansatte høsten 2013. Formålet med workshopen skulle være var to-delt; 1) at HIST ansatte fikk presentere sine FoU aktiviteter og ideer relatert til velferdsteknologi for kollegaer

ved andre avdelinger og 2) diskutere hvordan ansatte ved ulike avdelinger kunne samarbeide internt om FoU prosjekter. Prosjektgruppen utarbeidet i fellesskap et tentativt innhold; begreper (overlapp og skillelinjer mellom velferdsteknologi, helseteknologi, medisinsk teknologi etc.), innovasjon (brukerdrevet innovasjon, innovasjon i offentlig sektor) samhandlingsreformen, og etiske problemstillinger.

Workshopen ble imidlertid «lagt på is» fordi HIST allerede var godt i gang med å planlegge å gjennomføre en workshop om velferdsteknologi sammen med Trondheim kommune. HIST ansatte fikk i stedet invitasjon til denne workshopen som fant sted på Nidarvoll helsehus i september 2013, se kapittel 6.1

6 Tverrfaglig samarbeid

En av målsettingene ved den interne satsningen ved HiST var økt samarbeid, både internt og eksternt. Rektoratet ved HIST tok initiativ til et SAK-prosjekt «*Samspill i utdanning: Innovasjon i helse og velferd*». Prosjektet tok utgangspunkt i stortingsmelding nr. 13 «*Utdanning for velferd: Samspill i praksis*» og var et samarbeid mellom Trondheim Helseklynge, HiST og NTNU (DMF). Stortingsmeldingen legger føringer for at utdanningene får nye fokusområder og at samspill mellom ulike utdanningsmiljøer, utdanningsnivåer og profesjonsutdanninger blir viktig.

6.1 Workshop – «Myldrende Arena»

Et annet tverrfaglig samarbeidsprosjekt er «Myldrende Arena» og workshopen som ble arrangert i forhold til dette. Målgruppen for workshopen var ansatte og studenter med interesse for velferdsteknologi ved HIST (både helse - og teknologifag), ansatte i helse- og omsorgstjenesten i Trondheim kommune og pårørende /brukere av helse- og omsorgstjenester i Trondheim kommune. Interessen for workshopen var stor og workshopen ble raskt fulltegnet. Det var nedsatt en arbeidsgruppe som planla og gjennomførte det praktiske og faglige innholdet. Denne gruppen bestod av Beate Andre (ASP HiST), Klara Borgen, Kirsti Fosslund Brørs og Ola Skorstad (Trondheim kommune), Kjersti Grønning (Senter for velferdsteknologi, ASP HiST) og Terje Meisler (AFT HiST).

Workshopen ble innledet med at Bernt Sylthe, Enhetsleder ved Nidarvoll Helsehus ønsket velkommen, deretter holdt prosjektleder et innlegg om *Senter for Velferdsteknologi - en ressurs for samarbeid om velferdsteknologi*, fulgt av Ola Skorstad fra Trondheim kommune som snakket om visjoner og *Nidarvoll Helsehus - et levende laboratorium*. Påfølgende innlegg ble holdt av Førsteamanuensis Frode Heldal (Handelshøyskolen i Trondheim) om *fremtidens behov for fagfolk med teknologibakgrunn* før Kirsti Fossland Brørs presenterte kommunens *erfaringer med Velferdsteknologiske løsninger*. Dessverre ble det akutt sykdom hos den personen som skulle snakke om *bruker og pårørende perspektivet og deres erfaringer og behov for velferdsteknologi i dag og i fremtiden*, slik at dette innlegget gikk ut. Nidarvoll Helsehus stilte med nydelige vafler fra kjøkkenet, noe som bidro til at praten gikk løst i pausene.

Før selve «myldringen» tok til holdt førsteamanuensis Beate Andre et innlegg om *samhandling med studenter og prosjektarbeid*. SeVel v/ Kjersti Grønning introduserte temaene for gruppediskusjonene; 1) hva bør en «myldrende arena» inneholde (temaer), 2) hvordan bør denne læringsarenaen organiseres for at det skal oppleves som givende og meningsfullt å delta og 3) hvilke tema ønsker dere blir belyst.

Oppsummering og veien videre ble foretatt av Ola Skorstad. Alle deltakerne fikk tilsendt en skriftlig oppsummering av det som kom frem. Denne oppsummeringen er også publisert på hjemmesiden til SeVel, www.sevel.no.

6.1.1 Organisering av «myldrende arena»

Mange påpekte at en «myldrende arena» var godt egnet for tverrfaglige diskusjoner og utveksling av erfaringer. Deltakerne mente det var viktig at læringsarenaen var «dynamisk» med en blanding av innlegg, gruppediskusjoner og praktisk utprøving av ulike typer teknologier. Noen var spesielt interessert i «kobling av pakker», andre lurte på om det var mulig med «utstillinger av teknologi» som kunne skiftes ut med jevne mellomrom. Andre ville høre om resultater fra velferdsteknologiprojekter. Det var også påpekt at flere brukere og pårørende burde delta slik at deres stemme ikke ble avglemt.

Det kom forslag om å inkludere kommunens IT-tjeneste, da IT-tjenesten er sentral i forhold til at systemer skal fungere. Noen foreslo å invitere teknologi leverandører for å danne grunnlag for et tettere samarbeid med næringslivet. Sist men ikke minst, læringsarenaen kunne også være en arena hvor studenter fra helse og teknologifagene kunne presentere ideer til, - og resultater fra bachelor og masteroppgaver.

6.1.2 Aktuelle tema

Deltakerne presenterte mange spennende forslag til tema for kommende workshoper/seminarer;

- **Lovverket** (kjennskap til nytt lovverk og hva som er lov å prøve ut av teknologi)
- **Etikk** (bruk av teknologi i omsorgen, varme hender – kald teknologi)
- **Ulike typer teknologier** (hvordan bruke IPAD, introduksjonskurs i bruk av IPAD, hva finnes av teknologi, demonstrasjon av hjelpemidler, /teknologi, mobile radiografer / ultralydtjeneste, teknologi som beslutningsstøtte, universell utforming, kommunikasjonsteknologi, teknologi som støtte til energiøkonomisering (struktur og planlegging), teknologi til flere bruker- og aldersgrupper (ikke bare demens), teknologi hjemmet og i forbindelse med arbeid)
- **«Apper»** (introdusere bruk av «apper», eksempelvis Co-living, formål og utvikling av «apper»)
- **Teknologiens påvirkning av tjenesten** (hvorfor implementere teknologi, hva fungerer bra/ mindre bra, skaper ny teknologi nye behov og forventninger, enhetlig betjening, hva er helsevesenets «ansvar»/hva er den enkeltes ansvar, hvem styrer utviklingen)
- **Brukerperspektivet** (overvåkning, trygghet, mestring, forsterker teknologi tapte funksjoner, hvordan tilrettelegge møtet mellom mennesker med funksjonshemming og teknologi, teknologi og hverdagsrehabilitering, individuell tilpasning av teknologi)
- **Kartleggingsverktøy** (metodikk for funksjonsvurdering og behov for teknologi)

- **Samarbeid om prosjekter og prosjektarbeid** (diskutere ideer og videreutvikle disse, finne samarbeidspartnere, praksisfeltet kan spille inn forslag på tema/problemstillinger til bachelor- og master oppgaver, innovasjon og følgeforskning)

6.1.3 Veien videre for Myldrende Arena

Arbeidsgruppen og deltakerens evaluering av konseptet «Myldrende Arena» var at dette bør tas videre. Det er behov for 1) å utvikle en noe mer langsiktig plan for tematisk innhold og 2) implementere læringsarenaen som en kilde til kompetanseutvikling og kompetanseutveksling internt ved HIST og i Trondheim kommune.

Arbeidsgruppen anbefaler også at man søker midler for å finansiere en egen prosjektleder for «Myldrende Arena» for å dra prosessen videre. I tillegg bør man søke forskningsmidler slik at man kan utvikle *ny kunnskap* om konseptet og implikasjonene av dette på ulike nivå.

7 Handlingsplan for intern satsning

Som tidligere nevnt var oppdraget relatert til HIST satsningen lite definert, og man fant det nødvendig å utarbeide en handlingsplan for satsningen. Prosjektleder utarbeidet en skisse som senere ble diskutert i prosjektgruppen. På bakgrunn av denne skissen ble det også skrevet et notat som ble sendt til styringsgruppen i forbindelse med budsjettarbeidet ved HIST.

Prosjektgruppen mente at det var nødvendig å tilføre mer ressurser hvis man skulle lykkes med en reell satsning.

Notatet tok utgangspunkt i sentrale offentlige dokumenter som fremhever behovet for ny kompetanse og nye utdanningstilbud om velferdsteknologi, e-helse og utvikling av kompetanse om «samskaping», i tillegg til et mye tettere FoU samarbeid med kommuner og andre FoU-miljøer. I dette samarbeidet er følgeforskning og evaluering av prosessene med utprøving og implementering av velferdsteknologi viktig for å danne grunnlaget for forskningsbasert kunnskap. Eksempelvis; aktuelle problemstillinger for sykepleiere kan være;

1) hvilken betydning har implementering av velferdsteknologi for sykepleien i hjemmetjenesten og 2) hvordan opplever brukere og pårørende dette.

7.1 Oppsummering og videre satsning

For at HIST som organisasjon skal realisere en satsning på velferdsteknologi i den gjenværende prosjektperioden vil det være nødvendig at HiST har et særlig fokus på følgende områder;

- **Nettverk:** HiST bør prioritere å etablere nettverk og samarbeid med andre høyskoler og universitet som har erfaring på feltet.
- **Fag og studieplaner:** Man bør gjennomgå fag – og studieplaner for å undersøke *hvordan* og *hvor* i studieforløpene det vil være hensiktsmessig å integrere «velferdsteknologiske temaer» i eksisterende bachelorutdanninger, videreutdanninger og masterutdanninger. Deretter vurdere om man skal arbeide for en egen tverrfaglig masterutdanning på feltet.
- **Tverrfaglig samarbeid:** Videreutvikling av «Myldrende Arena» kan være en viktig bidragsyter for økt fokus på «samskaping» i utdanningene, både blant faglige ansatte og studenter. Man bør også vurdere om studenter fra ulike utdanninger kan skrive bachelor oppgaver over «samme case» hvor utgangspunktet kan være velferdsteknologiske utfordringer (f.eks. sykepleie-, ergoterapi-, eller fysioterapeut studenten kan fokusere på brukeren/pasienten/pårørende mens teknologen (ingeniør studenter) har fokus på det tekniske).
- **Styrke FoU:** Etablering av FoU samarbeid med andre aktører (kommuner, næringsliv, andre FoU-miljøer) må prioriteres. En styrking av FoU aktiviteter i forbindelse med velferdsteknologi og innovasjon er viktig for at HiST skal tilby forskningsbasert undervisning på dette området og bidra til kunnskapsutviklingen i samfunnet for øvrig.

Kilder

1. Helse og omsorgsdepartementet (HOD). *Innovasjon i Omsorg*, NOU 2011: 11
2. Kunnskapsdepartementet (KD). *Utdanning for velferd: Samspill i praksis*, Meld. St. 13 (2011–2012)
3. Hagen K. *Innovasjon i omsorg. Fagrapport om implementering av velferdsteknologi*, NOU 2011:11.
4. Nakrem Sigrid, med flere. *Forskningsnettverk for aktørorientert tjenesteinnovasjon i velferdssektoren. Medical Home. Oppsummering av Workshop 1*. Høgskolen i Sør-Trøndelag, Avdeling for sykepleierutdanning 2013.
5. Helse Midt Norge. *Presentasjoner fra Regional utdanningskonferanse 2013*, <http://www.helse-midt.no/no/Fag/Utdanning/Regional-utanningskonferanse-i-Trondheim-9---10-september-2013/Program-Regional-utdanningskonferanse-i-Trondheim-9---10-september-2013/123464/>
6. Arena Ny Omsorg, Blogg 2013 www.arenanyomsorg.no.
7. Mediaplanet (2013). <http://www.mediaplanet.com/norway/>

MANDATET FORSLAG FOR SEVEL

- Videreutvikle eksisterende nettverk
- Etablere samhandlingsarenaer med fokus på innovasjon og velferdsteknologiske løsninger i samarbeid med SeVel nettverket
- Initiere samarbeidsprosjekter mellom aktuelle aktører for utvikling og implementering av velferdsteknologiske løsninger
- Formidle kunnskap om velferdsteknologiske aktiviteter og prosjekter til nettverket.
- Samarbeide med aktuelle aktører for å etablere demonstrasjonsarena /læringsarena /levende laboratorium for utvikling, utprøving, forskning, og implementering av velferdsteknologiske løsninger i ulike boformer.

SKISSE TIL HANDLINGSPLAN FOR SEVEL I 2014

Nettverk og samarbeidsarenaer

- Arrangere «seminarer / workshoper» som er rettet mot kommuner i Midt Norge i forhold til «velferdsteknologiske temaer»
- Delta på møter og arrangementer i regi av Arena Ny Omsorg

Samarbeid om søknader

- Følge med utlysninger på FoU midler og videreformidle disse
- Arrangere «åpne møter» for å initiere samarbeid

Formidling

- Videreformidle kunnskap og informasjon om prosjekter, aktiviteter og nyheter innenfor innovasjon og velferdsteknologi

Læringsarena/demonstrasjonsarena/ levende laboratorium

- Delta aktivt i «utvikling av prosjektet» i aktuelle fora

Utdanning

- Bidra med innspill til utdanningsinstitusjonene ved forespørsler om implementering av temaer relatert til «velferdsteknologiske løsninger» i helse- og omsorgssektoren.

Vedlegg 1